

*Szegedi Történészhallgatók Egyesületének
Hetedik Konferenciája
Absztraktkötet*

Szerkesztette:

Kakas Gergő

Kakas-Mohai Virág

Oláh Szabolcs

Zsiga Nikoletta Evelin

BELVEDERE
MERIDIONALE

Szeged, 2025

**Szegedi Történészhallgatók
Egyesületének Hetedik Konferenciája
Absztraktkötet**

Időpont: 2025. május 8.

Támogatóink

BELVEDERE

(Creative Commons) Nevezd Meg! – Így add tovább! 4.0 (CC BY-SA 4.0)

ISBN: 978-615-6913-11-1

Program

Helyszín:

MTA TABT Szegedi Akadémiai Bizottság (SZAB Székház)

6720, Szeged, Somogyi utca 7.

2025. május 8.

Megnyitó (9.00–9.30)

Nagyterem

Délelőtti első szekciók (9.30–10.50)

216. terem

Zsidóságtörténet

Szekcióelnök: Dr. Glässer Norbert

Domokosné Hegedűs Szabina

*A szegedi zsidóság története és belső
karitatív tevékenysége*

Bernátsky Ferenc

*Hódmezővásárhelyi zsidó fényképésznők
(1918–1943)*

György Zsuzsanna

*Kihívások és sikerek- a szegedi zsidó nők
lehetőségei a gazdasági életben*

Dobos Dorina

*A fehérterror eseményei egy család
esettanulmányán keresztül*

217. terem

Magyarország a 20. században

Szekcióelnök: Dr. Olasz Lajos

Tóth Marcell

*A botrányhősök: az aradi kabinet két
hírhedt minisztere*

Dávid Benjámin

*Békés vármegye hadigondozottjainak
statisztikája az 1920-as években*

Csík Ádám Lajos

*A Békés megyei munkásörtség
propagandája és megjelenése a megyei
sajtóban a '80-as években*

Oláh Szabolcs

*Egy megkésett elismerés. A Vitézi Rend II.
Világháborús Emlékérme*

Kávészünet (10.50–11.00)

Délelőtti második szekciók (11.00–12.00)

216. terem

Az ókor története

Szekcióelnök: Dr. Illés Imre Áron

Rompos Laura

*Trombitászó Szicíliai Diodóros
csataleírásaiban*

217. terem

Egyetemes 20. század története

Szekcióelnök: Dr. Kiss Gábor Ferenc

Csomán Sándor

*Vizualizálni az elmondhatatlant: Az
örmény népirtás történelmi
emlékezetkonstrukciója az Auróra
tündöklésében*

Sebők Attila

Az athéni helyőrség kérdése Amorgoson

Laurinyecz Szabolcs

Caesar és Lucanus Domitius-ábrázolása az antik irodalmi hagyomány tükrében

Németh Stefán

Trieszt: Diplomáciai csatatér a hidegháború árnyékában (1945–1954)

Vígh András

A falkland-szigeteki konfliktus argentin szemmel

Ebédészünet (12.00–13.00)

Délutáni első szekciók (13.00–14.20)

216. terem

Helytörténet

Szekcióelnök: Dr. Zvara Edina

Öner Erika

Veszélyes üzletek: vásárutések a hódoltsági Mezőtúron a 16. században

Pokorni Mihály

Szőlőhegyi bonyodalmak: A 17. századi

Debrecen és az oszmán birtokosok konfliktusai

Szalkai Tamara

A rákosmezei repülőtér eseményei a sajtó és a levéltári források tükrében.

Nagyidei Márk

Topolya község átalakulása Kishegyes község hovatartozási dilemmájának tükrében

217. terem

Kora újkor és újkortörténet

Szekcióelnök: Dr. Tóth Hajnalka

Vida-Szücs Patrik

„Zrínyi Péter cimborája”, Ákosházi Sárkány V. János és az ő peranyaga

Szakolczai Laura

Lónyai Anna és fia, Wesselényi Pál

Szatmár vármegyei birtokügyei 1688-1694 között

Fodor András

II. Rákóczi Ferenc lengyel kapcsolatai és trónigénye

Deák Ádám

Követválasztási mozgalmak a vármegyékben az 1847/48. évi utolsó rendi országgyűlés előtt

Kávészünet (14.20–14.30)

Délután második szekciók (14.30–15.50)

216. terem

Vallástörténet

Szekcióelnök: Dr. Dávid Nóra

Molnár Odett

Debóra prófétanő alakjának megítélése: Isten büntetése vagy feminista ikon?

Megyesi Zoltán

Ev Bark: Egy szentélytípus a türköknél a

217. terem

Módszertan

Szekcióelnök: Dr. Gorcsa Oszkár

Barkóczy Veronika

Divattörténeti kitekintő II. Lajos és Habsburg Mária esküvői ruhaegyüttesének segítségével

Kakas-Mohai Virág Gizella

A debreceni boszorkányperek és a bűnözés

nyelvészeti és régészeti adatok tükrében

Kovács Zita

*„az itáliai jezsuiták a lelket ölik meg, de nem
kötéllel vagy karddal, hanem a nyelvükkel,
mint a hullők” – A jezsuita rend története és
megítélése a Risorgimento-kori Itáliában*

Király Dávid

*Islám és nemzetépítés: muszlim mozgalmak a
20. századi Holland-Kelet Indiában*

társadalomtörténete

Gyuris István Viktor

*Szép Ernő bolyongásai a társadalmi mobilitás
útvesztőiben a századforduló gimnáziumi
világában*

Fekete Artúr

*Ki kinek az örököse? – A történelem szerepe a
közvélemény alakításában*

Kávészünet (15.50–16.00)

Délután harmadik szekciók (16.00–17.00)

216. terem

Közel-Kelet és Afrika története

Szekcióelnök: Dr. Ferwagner Péter Ákos

Janssens Adrián Joshua

*Brit tiszték önéletrajza a 19. század második
felében*

Zsiga Nikoletta Evelin

*A szubszaharai afrikai koncentrációs táborok
összehasonlító elemzése 1900 és 1910 között*

Pintér Tibor

*Az Amerikai Egyesült Államok és a Száhel
övezet kapcsolata*

217. terem

Oroszország és Ázsia története

Szekcióelnök: Dr. Kovács Szilvia

Soós Gergely Dániel

A mongol birkózás jelentősége a középkorban

Tóth Gergő

*A Moszkvai Társaság terve Észak-
Oroszország protektorátussá alakításáról*

Jurászik Bálint

Pak Ki Szun és a Futótűz Esti Iskola

Zárás (17.00–17.15)

217. terem

BARKÓCZAY VERONIKA

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történetem MA

vercsi03@gmail.com

Divattörténeti kitekintő II. Lajos és Habsburg Mária esküvői ruhaegyüttesének segítségével

Sok kihívással kell megküzdenie a divattörténeti kutatásoknak a XVI. század eleji viselettörténettel kapcsolatban, ugyanis rendkívül kevés, eredeti állapotában meglévő ruha maradt ránk. Emiatt is különleges a mariazei kegytemplomban őrzött menyegzői ruhaegyüttes, melyet Höllrigl József vásárolt meg a Magyar Nemzeti Múzeum számára 1928-ban. A hagyomány a férfi és női ünnepi ruhákat I. Nagy Lajosnak és feleségének, Margitnak tulajdonította, azonban Höllrigl József megállapította, hogy a menyegzői ruhák későbbiek, és valójában II. Lajos és hitvese, Mária hordhatta azokat az 1521-ben tartott esküvőjükön. A korszakban szokás volt, hogy az uralkodók és nemesek az értékes anyagból készült ruháikat az egyháznak ajánlották fel, melyekből később egyházi ruhák készültek, így az öltözékek fennmaradása eredeti állapotukban ritkaság. Emiatt az uralkodópár esküvői ruhái fontos információkkal szolgálhatnak a korszak divatjával kapcsolatban, tükrözve a magyar és Habsburg-udvarban népszerű viseletet. Azonban a ruhaegyüttes kérdéseket is felvett a szakirodalomban, ugyanis a női ruhán több stílus keveredése is megfigyelhető, míg a férfi köpeny szabása szinte egyedi az európai viseletben. Előadásomban ezeket a kérdéseket fogom végig járni, és összehasonlítani a ruhaegyüttes darabjait a korszak ismert öltözködési stílusával, így bemutatva a menyegzői ruhákat, illetve a XVI. század eleji divatot.

BERNÁTSKY FERENC

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Modernkor-Néprajz Doktori Program

bernatsky@hotmail.com

Hódmezővásárhelyi zsidó fényképésznők (1918–1943)

Előadásomban a Hódmezővásárhelyen műtermet nyitott zsidó vallású fényképésznők – a Gottlieb/Gábor nővérek, a Lampel nővérek és Róth Anna – karrierútját kívánom bemutatni a rendelkezésre álló levéltári források, az általunk készített fotóhagyaték és az újságokban fellelhető hírek és hirdetések felhasználásával.

A bajai születésű Gottlieb nővérek, Ilona és Margit 1918 májusában váltották ki iparendélyüket. A nevüket azonban az év folyamán Gáborra változtatták, és hirdeteikben így már ezt az alakot használták. 1920 augusztusában iparukat visszaadták, és többé nem dolgoztak fényképészként, Ilona 1939-ben szőnyegszövőként hunyt el. A Lampel nővérek, Janka és Erzsébet 1921. április 1-én nyitották meg műtermüket a Kinizsi utca 15. alatt található házukban, ahol a hirdeteik alapján, 1943 májusáig folytatták tevékenységüket. 1944. júniusában koncentrációs táborba hurcolták őket, majd Sára nevű testvérükkel együtt, 1945. április 15-én az ausztriai Randeggnél meggyilkolták őket. 1947. decemberében a szegedi zsidó temetőben helyezték őket örök nyugalomra. Róth Antal, az ismert vásárhelyi nyomdász lánya, Anna 1921. júliusában nyitotta megműtermét, azonban 1928 augusztusában Miskolcra költözött. Az 1930-as évek elején alapító tagja volt a Miskolci Keresztyén Testvérgyülekezetnek, és bár mentességet kaphatott volna, vállalta a deportálást Auschwitzba, ahol 1945-ben mártírhálált halt.

CSÍK ÁDÁM LAJOS

Károli Gáspár Református Egyetem

Történelemtudományi Doktori Iskola

csikadam4@gmail.com

A Békés megyei munkásőrség propagandája és megjelenése a megyei sajtóban a '80-as években

A Munkásőrség működése és tevékenysége Magyarországon olyan történeti téma, amely számos feltáratlan szempontot és vizsgálati lehetőségeket rejt magában. Előadásomban a Munkásőrség Békés megyei propaganda tevékenységére fókuszok, különös tekintettel a sajtóban való megjelenésére. Az előadás első részében ismertetem a Munkásőrség propagandájának fő irányvonalait és azok változásait. Ezt követően összegzem a sajtóban való megjelenésének az 1957 és 1982 közötti történetét, amely segít megérteni, hogy a nyolcvanas években miként módosult a korábbi évek kommunikációs gyakorlata. Az előadás központi kérdése, hogy milyen együttműködés alakult ki a megyei újságírás és a Munkásőrség parancsnoksága között. Előadásomban továbbá azt is vizsgálom, hogy az 1982-es szervezeti átalakítás milyen változásokat hozott a propaganda terén. Elemzem a Békés megyei munkásőrségről megjelent cikkek tartalmát és célját, valamint azt, hogy milyen tendenciák figyelhetők meg a sajtótudósítások számának alakulásában. Ez a vizsgálat azért is különösen érdekes, mert lehetőségek ad annak feltérképezésére, hogy a rendszerváltás folyamata miként érinti ezt az együttműködést. Előadásomban ezeken a vizsgálati szempontokon keresztül igyekszem bemutatni a Békés megyei Munkásőrséget, a választott témán keresztül.

A kutatás „A KUTATÁS A KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS MINISZTERIUM, NEMZETI KUTATÁSI FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL NYÚJTOTT TÁMOGATÁSÁVAL, AZ EGYETEMI KUTATÓI ÖSZTÖNDÍJ PROGRAM KERETÉBEN VALÓSULT MEG.”

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROGRAM

CSOMÁN SÁNDOR

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Irodalom- és Kultúratudományi Doktori Iskola, Irodalomelmélet és Vizuális Kultúra

sandor.csoman30@gmail.com

Vizualizálni az elmondhatatlant: Az örmény népirtás történelmi emlékezetkonstrukciója az Auróra tündöklésében

Az 1915–1917-ig tartó örmény népirtás az egyik leginkább alultárgyalt terület a történelmi genocídiumok között: nem csak a mértékei, hanem a kivitelezés módja is különös kegyetlenségről tett tanúbizonyságot. A „nagy sorscsapásról” viszonylag kevés film készült, ám azok nem csak az események rekonstrukciója, fikcionalizálása szempontjából jelentősek, hanem tágabb történelmi kontextusokat, összefüggéseket láttatnak sokszor olyan formai jegyek használatával, melyek további jelentésrétegekkel ruházzák fel a primer tartalmat.

Ilyen kevésbé ismert gyöngyszem a 2022-es *Auróra tündöklése*, mely három eltérő eljárásmodot alkalmaz, amik nem csak vizualizálják, hanem egyben kiegészítik a valós, személyes történet keretét. A dokumentumfilm három műfajt, ezzel az emlékezet három szintjét jeleníti meg: Aurora Mardiganian elképesztő túléléstörténetét animációs filmbe oltja (remediálja), melyet a tradicionális beszélőfejes interjúbetétek hitelesítenek, míg a sztori integráns részévé válik egy 1919-es némafilm (*Auction of Souls*), melynek fennmaradt kópiája árnyalja a film egyébként is sűrűn szőtt szöveganyagát.

Az előadás a három egység elemzése mellett az eltérő emlékezési horizontokat vonja vizsgálat alá: a túlélő emlékmozzaikjaiból összeállított dramatizált, szimbólumok, metaforák által árnyalt film az elmondhatatlan múlt remediálásra tesz kísérletet, illetve nem csak egyéni, hanem kollektív szempontok mentén tárgyalja az örmény holokauszt borzalmait.

DÁVID BENJÁMIN

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Jelenkortörténeti és Összehasonlító Történettudományi

Doktori Program

d.ben0269@gmail.com

Békés vármegye hadigondozottjainak statisztikája az 1920-as években

A Nagy Háború kitörését követően az első harcok alkalmával már hatalmas embertömegek érkeztek a csataterekről a hátszágba. A háború előrehaladtával a hadirokkant katonák számának növekedésével a hadiözvegyek és a hadiárva száma is emelkedett. A világháború bő négy esztendeje alatt nem készült felmérés arra vonatkozóan, hogy hányan részesültek hadigondozásban. A harcok lezárultával felmerült az igény arra, hogy a közelgő népszámlálással egybekötve megtörténjen a magyar területeken a hadigondozottak összeírására. A népszámlálási felmérést követően az 1920-as években elsősorban miniszteri rendeletek révén lehetőség teremtődött arra, hogy megyei szinten végezzenek állománykimutatásokat a hadigondozottak számáról.

Az előadásomban azt kívánom bemutatni, hogy az első világháború követő évtizedben milyen források állnak rendelkezésünkre, melyek a hadigondozottak számát rögzítik. Az adatok segítségével rendelkezésünkre áll többek között, hogy mekkora volt a támogatottak száma, ezenfelül a gondozottak egyes csoportosítása, a rokkantság mértéke, a segélyezettek korösszetétele vagy a kifizetett segélyek összege. A fent leírt szempontok figyelembevételével ismeretem Békés vármegye első világháborús hadigondozottak statisztáját az 1920-as évekre vonatkozóan.

A prezentációm elkészítéséhez a szakirodalmi források mellett a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárában található KSH Népszámlálások feldolgozási tábláit és a Békés vármegyei Levéltár Békés vármegye alispánjának iratait használtam fel.

DEÁK ÁDÁM

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Modernkor Doktori Program

deak.adam930615@gmail.com

Követválasztási mozgalmak a vármegyékben az 1847/48. évi utolsó rendi országgyűlés előtt

Előadásomban arra vállalkozom, hogy bemutassam az 1847. évi vármegyei követválasztásokat és megrajzoljam a reformkor végének országos politikai képét. Az 1843/44. évi országgyűlés eredményei csalódást keltőek voltak a liberális ellenzék számára, hiszen a felvetett megannyi reformjavaslat közül alig valósult meg néhány. A diéta berekesztése után a bécsi udvar és a kormányzat hozzálátott, hogy a liberális erők túlsúlyának gátat szabjon a vármegyékben, ezért az adminisztrátori rendszer kiterjesztésébe fogott. Számos megyében leváltották a korábbi főispánt és helyettük új, udvarhű főispánokat vagy adminisztrátorokat nevezett ki V. Ferdinánd. Ezeknek az új főispánoknak és adminisztrátoroknak az volt a feladata, hogy a kormányzásukra bízott vármegyében tartózkodjanak, vezessék a közgyűléseket, ellenőrizzék a számadásokat és a tisztviselők munkáját. Emellett céljuk volt az is, hogy a következő országgyűlésre a kormányzat számára megfelelő követeket válasszanak és követutasításokat dolgozzanak ki. 1844 után a vármegyékben megélénkült a politikai élet, számos egylet és kört alakítottak (Nemzeti Kör, Pesti Kör, Közhasznú Gyűlde), amelyek a liberális és konzervatív erők magjait alkották. Ezek után 1846-ban a Konzervatív Párt, 1847-ben pedig az Ellenzéki Párt alakult meg. Mindezek fényében került sor 1847 őszén a követválasztásokra a vármegyékben. Miután az uralkodó 1847 szeptemberében körlevelet küldött a törvényhatóságokba, hogy 1847 novemberében országgyűlést hív össze, minden vármegyében megválasztottak két-két követet és utasításokkal látták el őket.

DOBOS DORINA

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történetem MA

dobosdoirna41@gmail.com

A fehérterror eseményei egy család esettanulmányán keresztül

Előadásom egy család esettanulmányán keresztül mutatja be a fehérterror időszakában az izraeliták ellen irányuló cselekményeket.

Az első világháború lezárását követően Magyarországon a háborús veszteségek, a dualista állam széthullásának eredményeként a korábbi békeidőnek nevezett korszakban a felszín alatt lappangó társadalmi ellentétek egyre nyíltabban öltöttek kifejezést. A kormányváltások időszakának bizonytalansága maga után vonta ennek erőszakos manifesztálódását. A fehérterror időszakában a Kremzir család egyik ágához tartozó, pécsi Schapringer családtagjai is üldözések áldozataivá váltak. Schapringer Ignác ellen hamis vádak láttak napvilágot, amely a későbbi jövőjére is hatást gyakorolt. Mi tehet azonban valaki, hogy megvédje az igazát? Csepregi Schapringer Ignác a hatóságokhoz fordult, és később az esetről már a sajtó is beszámolt.

Az előadás bemutatja egy család esettanulmányán keresztül, hogy a fehérterror milyen hatást gyakorolt az egyénekre és a közösségekre, hogyan kellett megbirkózniuk a nehézségekkel, és milyen árat fizettek azért, hogy visszaszerezzék jó hírüket. A család esettanulmánya révén bemutatott korszak rávilágít arra, hogy a nemzet életében bekövetkező események hogyan befolyásolták az egyéni sorsokat.

DOMOKOSNÉ HEGEDŰS SZABINA

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Modernkor-Néprajz Doktori Program

szbnahegedus@gmail.com

A szegedi zsidóság története és belső karitatív tevékenysége

A szegedi zsidóság történetének rövid vázolását követően bemutatom a Szegedi Zsidó Hitközség legfontosabb karitatív intézményeit, hiszen a hitközség keletkezésének első évében, 1785-ben, már megindult az intézményesített jótékonyági tevékenység, a „kebelbeli szegények” segítése. A legismertebb emberbaráti célokra létrehozott szervezet a Hevra Kadisa, amely Szegeden 1787-ben alakult. A Chevra mellett 1817-ben alakult a Nőegylet, amely kiemelet szerepet foglalt el a jótékonyág területén. Majd a jótékonyági munka további résztvevőit kívánom konkretizálni, mint például a Persely Alapítvány, Hachnoszasz Kalloh kiházásító alap, illetve az Anijé Irénu egylet. A közösségileg szervezett jótékonyág mellett az egyéni segélyezésre is szükség volt. A továbbiakban kifejtem a magánszemélyek által létrehozott alapítványokat. Elmondható, hogy a hitközség történetében az alapítványok mozgásban voltak, keletkeztek, tőkéjük növekedett, némelyikük elértéktelenedett. 210 év alatt összesen 316 alapítványt tarthatunk számon. Azonban a bekövetkezett politikai, társadalmi változások, alapítók és fenntartók elhurcolása, az infláció, a bankok megszűnése hatására a még működő alapítványok is megszűntek. Mára csupán kettő maradt: a Zsinagóga és a Szociális Segély alapítvány.

FEKETE ARTÚR

Állam- és Jogtudományi Kar

Politikatudományok BA

artur.fekete@gmail.com

Ki kinek az örököse? – A történelem szerepe a közvélemény alakításában

A politika és maguk a politikusok számtalan módon használják a történelmet és annak egyes szereplőit, hogy a közvéleményt a saját oldalukra állítsák. Ennek egyik kevésbé vizsgált formája, amikor kormányzati tapasztalattal nem rendelkező szereplők saját alkalmasságukat egy történelmi szereplő politikájának örököseként tüntetik fel, és ezzel próbálnak támogatást szerezni. Jó példa erre az Egyesült Államok, ahol a kampányok során rendszeres téma, hogy az egyes elnökjelöltek mely népszerű elnök politikáját szeretnék folytatni, vagy hogyan kapcsolják össze azt a saját programjukkal.

A magyar helyzet különösen sajátos, hiszen az elmúlt viharos évszázadok miatt az egyes, tényleges kormányzati hatalommal rendelkező szereplők megítélése rendkívül vegyes. Nagyon kevés olyan politikai figura van, akit a politikai megosztottságon túl a közvélemény túlnyomó része egyöntetűen elfogadna.

Emiatt érdemes vizsgálni, hogy egyes politikai szereplők kinek az örökségét próbálják felhasználni saját alkalmasságuk bizonyítása érdekében. Milyen szerepet játszott az 1990-es választásokon az, hogy Antall József sikeresen el tudta helyezni pártját a magyar történelemben? Vagy hogyan tudta a Fidesz a 90-es években eredményesen felhasználni történelmi szereplőket annak érdekében, hogy újjáépítse saját politikai karakterét és meghatározó szereplővé váljon? Előadásomban a rendszerváltás utáni példák segítségével mutatom be a téma fontosságát.

FODOR ANDRÁS

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történetem MA

fodor.band.5678@gmail.com

II. Rákóczi Ferenc lengyel kapcsolatai és trónigénye

II. Rákóczi Ferenc a magyar történelem egyik közismert személye. Azt viszont kevesen tudják róla, hogy 1707-ben II. (Erős) Ágost trónfosztásával szóba jött mint lehetséges lengyel királyjelölt. Előadásom témája II. Rákóczi Ferenc lengyel trónigénye és lengyelországi kapcsolatai.

Az előadásomban meg fogom vizsgálni, hogy a korszak Európáját meghatározó két párhuzamosan zajló konfliktus (spanyol örökösödési háború, nagy északi háború) milyen hatással volt a Rákóczi-szabadságharcra és a Lengyel–litván Unióra nézve. Majd beszélni fogok Rákóczi Ferenc főbb lengyelországi támogatóiról, szimpatizánsairól, és Rákóczi Lengyel–litván Unióban betöltött szerepéről. Ezután bemutatásra kerül, hogy II. (Erős) Ágost trónfosztása után miért került szóba Rákóczi neve a lengyel trónra, illetve milyen jogalapja volt a trónra, és hogy kik támogatták Rákóczi esetleges lengyel királyságát. Szó lesz arról, hogy Rákóczinak milyen tervei lettek volna a nagy északi háború közepén álló lengyel királysággal, és ezzel hogy tudta volna segíteni a magyar ügyet. Végezetül azt is be fogom mutatni, hogy Rákóczinak miért kellett lemondani a lengyel trónról, és az addig támogatói miért hátráltak ki mögüle. Az előadásom legvégén pedig szó lesz az 1710-ben a romhányi csatában részt vevő lengyel alakulat magyarországi tartózkodásáról.

GYÖRGY ZSUZSANNA

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Modernkor Doktori Program

gzsuzsanna10@gmail.com

Kihívások és sikertutak a múltban - a szegedi zsidó nők gazdasági lehetőségei a 20. század első felében

A nők szerepvállalása a gazdaságban a 20. század elején kulcsfontosságú kérdés volt, amely szoros kapcsolatban állt a társadalmi változásokkal, a női emancipációval és a gazdasági struktúrák átalakulásával. A kutatás célja a szegedi zsidó nők gazdasági szerepének vizsgálata, különös figyelmet fordítva a kereskedelembe, iparban betöltött szerepükre. A férfiak dominálta kereskedelem és ipar mellett a nők is részt vállaltak a családi vállalkozások működtetésében, fontos szereplőivé váltak a bolti működésnek, az üzleti adminisztrációnak, a vásárlók körében kialakított kapcsolatoknak. A két világháború és a holokauszt következményeként a családok gazdasági helyzete drámaian megváltozott. A háború, a deportálás és a férfiak eltűnése következtében a nők kénytelenek voltak átvállalni a család gazdasági fenntartásának terheit. A szegedi nők közösségi és kulturális hozzájárulásukkal is jelentős hatást gyakoroltak Szeged városának gazdasági és társadalmi életére. A városi palotáik központi elhelyezkedése ideális lehetőséget biztosított a gazdag családok számára, hogy üzleti tevékenységet folytassanak. Elegáns butikok, üzletek, galériák és bankok működtek az épületek alsó részeiben, ezzel a megoldással is kifejezték a város ipari és kereskedelmi életben való aktív részvételt. Az előadás olyan kiemelkedő zsidó női cégvezetőket mutat be, akik özvegyységük idején vitték sikerre családi vállalkozásukat.

Különösen figyelemre méltó, mivel ezek a nők nemcsak hogy képesek voltak a férfiak által alapított cégek irányítását átvenni, hanem sikeresen alkalmazkodtak a változó gazdasági és társadalmi környezethez, ezáltal biztosítva cégük további fejlődését és fennmaradását.

GYURIS ISTVÁN VIKTOR

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Modernkori Magyarország Doktori Program

gyuris.istvan.viktor@gmail.com

Szép Ernő és a társadalmi mobilitás útvesztői a századforduló gimnáziumi világában

Szép Ernő (1884–1953) irodalmunk többször elfeledett és újrafelfedezett, sokoldalú alkotója, életrajzában a mai napig találunk hiányosságokat. Számos műve életrajzi ihletésű, ezeket egodokumentumokként is lehet elemezni. Kijelentéseinek ellenőrzése során azonban számos pontatlanságot vagy szándékos ferdítést fedezhetünk fel, s mindezek mögött tudatos írói stratégiák sejthetőek. Interdiszciplináris kutatásom kiindulási pontja a több mint fél évszázadon át kiadatlanul maradt *Natalia* című önéletrajzi ihletésű kisregénye (emlékezése), melynek állításait korábban senki sem ellenőrizte levéltári források alapján. Ennek több kéziratos szövegváltozatát is vizsgálom.

Kutatásomban összevetem a Szép Ernő gimnazista éveire vonatkozó, irodalmi visszaemlékezéseiben megfogalmazott állításait a történeti dokumentumok adataival. Végigkövetem a szegény zsidó tanító gyermekének kényszerű vándorútját Hajdúszoboszló, Debrecen, Mezőtúr és Budapest gimnáziumai között. A kutatás során korábban sosem látott részletességgel tárom fel Szép Ernő gimnazista éveinek életrajzi adatait, melyek már az aktív alkotói időszakához is adalékul szolgálnak.

Az irodalmi műként pozícionált emlékezésekben megfogalmazott állítások összevetése a történeti forrásokkal, továbbá a visszaemlékezések eltéréseinek elemzése fényt derít Szép Ernő jellemző írói stratégiáira, a referencialitás módozataira. Mindezek mellett Szép Ernő különböző gimnáziumokban bejárt útjának feldolgozása mikrotörténeti kutatásként is felfogható, ami a neveléstörténetírást is gyarapítja.

JANSSENS ADRIÁN JOSHUA

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Modernkor Doktori Program

figaro.sushi@gmail.com

Brit tisztek önéletírásai a 19. század második felében

A 19. század második felében egyre fontosabbá váló dél-afrikai brit gyarmat helytartója, Henry Bartle Frere London tudta nélkül gerjesztett háborút 1878-ban az ereje csúcsán lévő Zulu királysággal szemben. Az 1879. január 11-én kirobbanó konfliktus óriási kihívások elé állította a brit hadsereg katonáit, akiknek nem csak a zuluk sajátos harcistílusával szemben kellett kiállniuk a próbát, hanem Dél-Afrika terepével és éghajlatával szemben is. A háborúban résztvevő brit tisztek memoárját fogom elemezni, a különböző beosztásban és feladattal ellátott tisztek más-más szemszögből mutatják be a konfliktus eseményeit és menetét önéletírásukon keresztül. Foglalkozni fogok az önéletírások feldolgozásának módszertanával és kihívásaival, illetve röviden ismertetem a háború főbb eseményeit. A Zulu háború sajátosságait ki fogom emelni szakirodalmak segítségével, és pluszként emelem ki a memoárok egyedi látásmódját a témáról. Kutatásom fő kérdése, hogy a több háborút és kontinenst meglátott veterán brit tisztek tapasztalatai mennyiben térnek el a többi háborús visszaemlékezéseiktől, mik azok a pontok, amik ténylegesen kiemeli a Zulu háborút a többi gyarmati vagy egyéb háborútól, vagy mik azok a pontok, ahol megegyezik más háborúkkal.

JURÁSZIK BÁLINT

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelem BA

2001jbalint@gmail.com

Pak Ki Szun és a Futótűz Esti Iskola

Előadásomban bemutatom a dél-koreai demokratizáció bölcsőjének, Kvangdzsunak az egyik hetvenes évekbeli esti iskoláját, a Deulbul Night Schoolt, magyarul a Futótűz Esti Iskolát. Az iskola fontos szerepet játszott az akkori munkások számára, mivel itt tanulhattak a munkajogról, valamint az iskola segítségével tovább képezhették magukat, ezzel jobb lehetőségeket teremtvé maguknak. Az intézmény az érettségire és a továbbtanulásra való felkészítés mellett ideológiai alapot is adott a munkásoknak az általam korábban vizsgált kvangdzsui felkeléshez, ezzel kiszélesítve a változásra vágyók tömegét a városban. A tanárok olyan egyetemisták és értelmiségiek voltak, akik szolidaritást éreztek a munkásokkal, és gyakran ők is a gyárakban dolgoztak. Itt nem volt meg a hagyományos tanár-diák viszony, mert úgy tartották, hogy mindenki tud tanulni mindenkitől. Az előadás elején áttekintést adok a korszak dél-koreai viszonyairól politikai, gazdasági, valamint munkajogi szempontból. Ezt követően bemutatom a koreai stílusú esti iskola, majd a címbeli oktatási központ működését, tanárait, és életpályájukat, majd befejezésül megvizsgálom az intézmény örökségét.

KAKAS-MOHAI VIRÁG GIZELLA

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelem MA

viraag99@gmail.com

A debreceni boszorkányperek és a bűnözés társadalomtörténete

A Magyar Királyság területén a boszorkányperek a 15. század végétől indultak, számuk 1690 után növekedett jelentősen, ugyanakkor az üldözés csúcspontja a 18. század közepére tehető. Az üldözési hullámnak Mária Terézia rendeletei vetettek véget a 18. század második felében. A boszorkányság elleni fellépés jogszokásoktól eltérő elemeket is tartalmazhatott, mégis elmondhatjuk, hogy normális büntetőbíróságok folytatták le azokat, és részei voltak a bírósági gyakorlatnak, leginkább a vallás és házasság elleni bűncselekményekkel rokoníthatóak.

Érthető, hogy ezek eljárások csupán egy részét képezik a korszakban előforduló büntetőpereknek, ugyanakkor érdekes összehasonlítási alapot szolgáltatnak a korabeli lokális büntetőjogi környezet és az országos bírósági gyakorlat tekintetében is. Éppen ezért a jelenséget a bűnözés társadalomtörténetének kontextusában igyekszem vizsgálni.

Prezentációm célja, hogy betekintést nyújtsak a 17–18. századi debreceni boszorkányperekkel kapcsolatos eddigi ismeretekbe. Ismertetem az általam használt módszertant, illetve bemutatom a Debrecen városával kapcsolatos főbb tudnivalókat, különös tekintettel a bíróság felépítésére. Ezenfelül kitérek a város boszorkánypereiről jelenleg rendelkezésünkre álló információkra, hangsúlyozva a más bűncselekményekkel való összefüggéseket. Zárásképp a kutatás továbblépési lehetőségeit mutatom majd be.

KIRÁLY DÁVID

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Modernkor Doktori Program

kiralydave@gmail.com

Islám és nemzetépítés: muszlim mozgalmak a 20. századi Holland-Kelet Indiában

Holland Kelet-India és az iszlám kapcsolata jelentősen átalakult a 20. századra. A hollandok kezdetben szövetségeket kötöttek a helyi muszlim vezetőkkel, akiknek vallási szabadságot biztosítottak. Christiaan Snouck Hurgronje, a holland gyarmati valláspolitikai kulcsembere elismerte az iszlám vallási szerepét, de ellenezte politikai megnyilvánulásait. Ez lehetővé tette az iszlám további terjedését, miközben a hollandok megtartották politikai hatalmukat. A 20. század elején alapított – és a mai napig létező – konzervatív Nahdlatul Ulama, valamint a reformista Muhammadiyah vallási mozgalmak olyan társadalmi intézményeket hoztak létre, amelyek hozzájárultak az indonéz nemzetépítéshez és az iszlám megjelenéséhez a gyarmat politikai életében. Az iszlám és a nemzetépítés kapcsolata azonban nem volt zökkenőmentes, mivel a 20. század elején pániszlámista és regionális, szeparatista mozgalmak is megjelentek. A holland gyarmati politika és az iszlám közötti dinamika máig hatással vannak Indonézia társadalmi és politikai szerkezetére, ahol az iszlám továbbra is központi szerepet játszik az ország identitásában.

KOVÁCS ZITA

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelem-olasz osztatlan tanár

kovacs.zita.0121@gmail.com

„az itáliai jezsuiták a lelket ölik meg, de nem kötéllel vagy karddal, hanem a nyelvükkel, mint a hullők” – A jezsuita rend története és megítélése a Risorgimento-kori Itáliában

A világ minden táján már a 18. század elejétől kemény vádak érték a jezsuita rendet: a 19. századi Itáliában az egyház szerepéhez kapcsolódó kérdések fókuszában is a Jézus Társasága által elkövetett becsstelenségek álltak. A szekularizációval kapcsolatban megfogalmazott kritika, azon belül is a kutatásom során vizsgált Gioberti-Curci vita (1843–1849) keretében felvetett kérdések a *Risorgimento* hatására változtak olyan elemmé, amely az új olasz államot és vele együtt Itália történelmének 19. századi alakulását alapjaiban meghatározta.

A kutatásom kiindulópontja következő kérdés. A *poszt-risorgimentós* szépirodalmi művek a szekularizáció olyan pontjaira világítanak-e rá, amelyek már a *Risorgimento* idején részét képezték a vitának, vagy olyan problémákra hívják fel a figyelmet utólag, amelyek a nagy változások bekövetkezése előtt még nem voltak világosan körvonalazva? A munkám újszerűségéhez a kutatás tárgya, a vizsgálati szempont és módszer is hozzájárul, ami segíthet a *Risorgimento*-kori változásokat az adott korszak és az utókor vonatkozásában is jobban megismerni: a *Risorgimento* korában játszódó vagy a nemzetegyesítés témájára reflektáló szépirodalmi művek és a korabeli traktátus-irodalom azonos témák mentén való elemzése segít feltárni a folyamatot. Fontos részeredmény, hogy hozzájárulhatok a kritika által eddig kevésbé tárgyalt Gioberti-Curci-vita alaposabb feltárásához.

Az előadásomban a kutatásom történelmi vonatkozásaira helyezem a hangsúlyt.

LAURINYECH SZABOLCS

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelem BA

laurinyecz.szabolcs@gmail.com

Caesar és Lucanus Domitius-ábrázolása az antik irodalmi hagyomány tükrében.

Caesar *Commentarii de bello civilijében* és Lucanus *Pharsaliájában* L. Domitius Ahenobarbus karaktere ellentétes ábrázolásban részesül. Kutatásomat azzal az előfeltevéssel végzem, hogy mind Lucanus, mind Caesar Domitius-képe elfogult. Tekintve ugyanis, hogy mindkét mű erőteljesen tendenciózus ábrázolással tárgyalja a római polgárháború eseményeit, a Domitius-ábrázolás is ebbe az irányultságba simul bele: Caesar munkájának pamflet-jellege megmutatkozik a művében érintett pompeianus vezetők befekettítésében, amely Domitius Ahenobarbust is érinti, Lucanus *Pharsaliájának* a Caesar-ellenes éle pedig kiterjed arra, hogy Caesar bizonyos ellenségei hősi státuszba emelkednek, köztük Domitius Ahenobarbus is. Kutatásom célja, hogy az antik történeti és életrajzi hagyomány Domitiusra vonatkozó forrásait megvizsgáljam és összevegyem a *Commentarii de bello civiliben* és a *Pharsaliában* olvasható Domitius-ábrázolásokkal, ez alapján pedig kísérletet tegyek annak a kérdésnek megválaszolására, hogy el lehet-e dönteni, hogy a caesari vagy lucanusi Domitius-ábrázolás áll-e közelebb a történeti valósághoz, valamint hogy történetileg állást lehet-e foglalni a két verzió bármelyike mellett, a külső források bevonásával végzett összehasonlító vizsgálat alapján.

MEGYESI ZOLTÁN

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Nyelvtudományi Doktori Iskola, Altajisztika Doktori Program

megyesi.zo@gmail.com

Ev Bark: Egy szentélytípus a türköknél a nyelvészeti és régészeti adatok tükrében

Jelenlegi ismereteink szerint második Türk Kaganátus volt Belső-Ázsia első olyan nomád államalakulata, amely jelentősebb írásos emlékeket hagyott maga után. E források sajnos csak korlátozott betekintést nyújtanak a türkök vallási életébe, ezért sokszor csak találgatni tudunk a vallásosság intézményi és rituális kereteiről. Ha azonban pontosabb képet szeretnénk alkotni a mindennapi vallásos gyakorlatokról, elengedhetetlen egy interdiszciplináris megközelítés, valamint egy jól körülhatárolt jelenség vizsgálata.

Előadásomban egy olyan szentélytípust elemzek, amely nemzetségekhez, uralkodókhoz és hadvezérekhez kötődött. Több kínai forrás is tudósít a nomádok rituális épületeiről, illetve a rovásírással írt források bark néven említenek szentélyeket. A régészeti adatok szintén alátámasztják a vizsgált épületek létezését. 2013-ban egy nemzetközi kutatócsoport tárta fel a mongóliai *Dongoin Siree* türk kori lelőhelyét, ahol az előkerült feliratos emlékek és a faragott sztéléken látható tamgák arra utalnak, hogy itt az Asina nemzetség fontos tagjai számára emeltek egy szentélyt. A törzsi vezetőkhez kapcsolódó kultikus tiszteletet tekinthetjük egyfajta őskultusznak, de valójában ennél többről van szó. A forrásokat elemezve feltételezhetjük, hogy azok a személyek, akik számára e szentélyek felépültek egyfajta közvetítő szerepet tölthettek be Tengri felé. Ez alapján a rituális tisztelet kizárólag azoknak járhatott, akik életük során bizonyították, hogy az isteni kegy az ő oldalukon állt.

MOLNÁR ODETT

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Földrajz-történelem osztatlan tanár

m.odett0216@gmail.com

Debóra prófétanő alakjának megítélése: Isten büntetése vagy feminista ikon?

Az utóbbi évtizedekben a vallással és Bibliával foglalkozó külföldi és hazai szakirodalmak körében egyre inkább gyarapodik azon műveknek és tanulmányoknak a száma, amelyek a Szentírás történeteit a gender studies szempontjából vizsgálják, ezzel is színesítve a vallástudomány tudástárát. A szent szövegek tanulmányozásán túl a bibliai kommentárok, a képzőművészeti alkotások vagy akár a prédikációk vizsgálata lehetővé teszi, hogy fény derüljön arra, hogy a bibliai témában szerzett és készített művek milyen képet alkotnak a történetek szereplőiről.

Az előadásom középpontjában a Bírak könyvében szereplő Debóra prófétanő alakjának az idők során történő megítélése áll. Célom, hogy a rendelkezésre álló szakirodalmak és források segítségével bemutassam Debóra alakváltozatait, amelyek az emberiség Bibliához való viszonyának változásából adódóan igen sokszínű képet mutatnak. A dolgozatom 3 főbb egységre tagolható: rövid bevezetést követően elsőnek a prófétanőről az ókortól kezdődően egészen a 19. századig alkotott képeket igyekszem felvázolni, majd pedig a 20. század változásait részletezem, különös tekintettel a feminista hermeneutika megjelenésére. Végül pedig Debórának a kortárs tömegmédiában megjelenő említéseire térek ki.

NAGYIDEI MÁRK

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történetem BA

nagyideimark@gmail.com

Topolya község átalakulása Kishegyes község hovatartozási dilemmájának tükrében

A titói Jugoszláviában 1960. január elsejével a járások átszervezésének következtében, ezek a közigazgatási egységek elvesztették jelentőségüket, és a községek kerültek előtérbe. Község alatt olyan közigazgatási egységet értek, amelyhez a központját alkotó településen kívül más települések is tartoztak. Ilyen községi központ volt Topolya, Moravica és Kishegyes is. Az 1966. évi területi átszervezés következtében viszont Moravica község közigazgatásilag megszűnt létezni, Topolya községhez csatolták. Az eredeti tervek szerint ekkor Kishegyes községnek is csatlakoznia kellett volna Topolya községhez, ám ez végül nem valósult meg. Munkámban arra keresem a választ, hogy milyen tényezők járultak hozzá Kishegyes község önállóságának megmaradásához, hogyan fogadta a történeteket az akkori közvélemény, valamint hogyan értékelte a vajdasági magyar sajtó. Kutatásom során elsődleges forrásomat a Szabadkai Történelmi Levéltár erre az esetre vonatkozó iratai jelentették, a Központi Statisztikai Hivatal kiadványai, valamint a korból származó napi- és hetilapok. Másodsorban pedig az oral-history módszertanát alkalmazva készítettem interjúkat olyan személyekkel, akik átélhették a történeteket, és átnéztem az esettel foglalkozó szakirodalmat is. Eddigi eredményeim alapján elmondhatom, hogy Kishegyes községet többször is megpróbálták más községekhez csatolni, de ezek a próbálkozások sikertelennek bizonyultak. Ennek oka minden esetben eltérő volt, nem emelhető ki egy konkrét tényező.

NÉMETH STEFÁN

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történetem MA

nemeth.stefan13@gmail.com

Trieszt: Diplomáciai csatatér a hidegháború árnyékában (1945–1954)

A második világháború végén a jugoszláv csapatok egy nappal a szövetségesek előtt bevonultak Triesztbe, amely így kettős megszállás alá került a brit–amerikai és jugoszláv erők között. Az 1947-es párizsi békeszerződés értelmében létrejött a Trieszti Szabad Terület (TSZT), amely északi részét a nyugati szövetségesek, déli zónáját pedig Jugoszlávia igazgatta. A területi megosztás nem csökkentette a feszültségeket: határincidensek, tüntetések és erőszakos összecsapások követték egymást, amelyek olykor halálos áldozatokat is követeltek.

A hidegháborús erőviszonyok egyre jobban befolyásolták a konfliktus alakulását. 1953 őszére a helyzet háborús fenyegetéssé éleződött, amit végül amerikai és brit közvetítéssel sikerült enyhíteni. Sztálin halála és a megváltozott nemzetközi légkör lehetővé tette a diplomáciai rendezést, amely 1954-ben a londoni memorandum aláírásával zárult. Trieszt és környéke Olaszországhoz, míg az Isztriai-félsziget északi része Jugoszláviához került, lezárva ezzel egy évtizedes konfliktust.

Az előadás a trieszti kérdés hidegháborús kontextusát, a nagyhatalmak érdekérvényesítését és az olasz–jugoszláv viszony diplomáciai alakulását vizsgálja. Amellett érvelek, hogy a kérdésben a nagyhatalmi diplomácia általában kompromisszumos megoldásra törekedett, végül a felek akkor engedtek, mikor már a helyzet reménytelen, és senkinek sem jövedelmező fenntartani a feszültséget.

OLÁH SZABOLCS

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történetem MA

szabolcs.olah99@gmail.com

Egy megkésett elismerés. A Vitézi Rend II. Világháborús Emlékérme

A Vitézi Rend a Horthy-korszak egy újonnan alapított szervezete volt. A történettudomány is egy-két kivételtől eltekintve a Horthy-korban, illetve az azt követő években kutatja a szervezet történetét. Azonban ez a vizsgálati kör bővíthető, mivel a Vitézi Rend újrászerveződött a nyugati emigrációban, és az 1989-es rendszerváltozást követően (1992-től) Magyarországon is ismét megfigyelhető.

Egyik érdekes aspektusa a szervezetnek, hogy számos kitüntetés is köthető hozzá, így falerisztikai szempontból is elemezhető. Vizsgálatom tárgyát is egy kitüntetés, az 1997-ben alapított „II. Világháborús Emlékérem” képezi. Ezen elismerésnek a legfontosabb vonása, hogy ez az egyetlen kitüntetés, melyet az 1938. és 1945. között szolgálatot teljesítő katonák, munkaszolgálatosok, illetve tábori kórházban alkalmazott személyek igényelhettek.

A kutatás alapját a Vitézi Rend kiadványai, illetve az oral history nyújtotta lehetőségek szolgáltatták. Ezeket a témában ezidáig publikált szakirodalom egészítette ki. A téma bemutatása során először a kutatás és az általa megkapott eredmények értelmezéséhez szükséges tudás alapjait rakom le, mely során bemutatásra kerül a Vitézi Rend Horthy-kor utáni történelme, illetve az emlékérem alapításának célja. Ezt követően ismertetem az emlékérem paramétereit és sajátosságait. Harmadik pontban összehasonlítom II. Világháborús Emlékérmet és az első világháborús Magyar Háborús Emlékérmet. Legvégül az összefoglalásban összegzem a levonható következtetéseket.

ÖNER ERIKA

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Modernkor Doktori Program

pojel28@gmail.com

Veszélyes üzletek: vásárutések a hódoltsági Mezőtúron a 16. században

A 16. század második felében a török hódoltság területén fekvő mezővárosok, így Túr is, a hadi események és a folyamatos fosztogatások árnyékában működtették gazdaságukat. A török és magyar fennhatóság közötti ütközőzóna állandó veszélyforrást jelentett a helyi lakosság számára, különösen a vásártartási joggal rendelkező településeken. Az előadás azt vizsgálja, milyen szerepet játszottak a vásárok a helyi gazdasági életben, hogyan szerveződtek a kereskedelmi tevékenységek, és milyen gyakran váltak fosztogatások célpontjává.

A korabeli török források arra utalnak, hogy a vásárutések nem csupán véletlenszerű rablóportyák voltak, hanem sok esetben szervezett katonai vagy félkatonai akciókként zajlottak. Emellett néhány forrás arról is tanúskodik, miként értékelték az oszmán hatóságok ezeket a számukra kedvezőtlen eseményeket.

A kutatás célja, hogy rávilágítson a hódoltsági mezővárosok kiszolgáltatott helyzetére, valamint arra, hogy a hadi konfliktusok miként befolyásolták a mindennapi gazdasági életet. Az eredmények hozzájárulnak a korabeli társadalmi-gazdasági viszonyok jobb megértéséhez és a hódoltsági Magyarország mindennapi életének árnyaltabb képéhez.

PINTÉR TIBOR

Állam- és Jogtudományi Kar

Doktori Iskola, Közpolitikai, Igazgatási és Nemzetközi Tanulmányok Program

teibor93@gmail.com

Az Amerikai Egyesült Államok és a Száhel övezet kapcsolata

A hidegháború idején az amerikai-szovjet szembenállás a szövetséges keresésekben is megnyilvánult, aminek egyik terepe az afrikai kontinens volt. Az 1960-as évektől lezajló dekolonizációs hullám új államokat hozott létre, amik a nemzetközi közösség teljes jogú tagjai lettek az ENSZ tagsággal és a Közgyűlésében szavazati joggal rendelkeztek. Viszont az afrikai és ezzel együtt a Száhel térség nem szerepelt az amerikai külpolitikai preferencia lista élén, általában valami nagyobb külpolitikai cél vagy stratégia eszköze volt.

Mégis az amerikai kapcsolatok nem elhanyagolhatóak a térséget figyelembe véve. Katonai, politikai, gazdasági és kulturális értelemben jelentős hatása van a Száhel övezet államaira, amiket az instabilitás és az állami/politikai törékenység jellemez. Nem véletlen, hiszen a Szahara déli szegélye az éghajlatváltozásnak erősen kiszolgáltatott, viszonylag nagy területű államokról beszélünk, ahol az elmúlt években számos puccs zajlott le a térségben, ami az amerikai diplomáciát válaszára elé tette.

A konferencia előadása arra keresi a választ, hogy az elmúlt körülbelül hatvan évben hogyan alakult az amerikai értékközpontú - érdekközpontú külpolitika közötti versengés a Száhel övezetet nézve. Ehhez elsősorban az Amerikai Külügyminisztérium internetes oldalán fellelhető források, valamint amerikai főmegbízottak jelentései, valamint amerikai külpolitikával foglalkozó szakemberek tanulmányai kerültek feldolgozásra.

POKORNI MIHÁLY

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Modernkor Doktori Program

pokmisko@gmail.com

Szőlőhegyi bonyodalmak: A 17. századi Debrecen és az oszmán birtokosok konfliktusai

1555-ben Debrecen képviselői Szolnokon, az oszmán uralom alatt álló végvárban önként vállalták az éves adó megfizetését, aminek következtében a város a török birtokrendszerben szultáni hász birtokká vált. Ez a birtoktípus bizonyos előnyökkel járt: az adót a város maga szállíthatta be a vilajet székhelyére, és bár időnként beglerbégek és szandzsákbégek hatalmaskodásának ki voltak téve, a kisebb tímárbirtokosok nem szólhattak bele pénzügyeikbe.

A 17. század második felében azonban a debreceni török iratok arról tanúskodnak, hogy a város lakóit egyre több jogtalan követeléssel sújtották az oszmán birtokosok, különösen szőlők után. Előadásomban azt vizsgálom, milyen változások vezettek ehhez a helyzethez. Milyen gazdasági és társadalmi szerepet töltött be a szőlő ekkor Debrecen életében? Történtek-e változások az oszmán birtokrendszerben, amelyek lehetőséget adtak a török földbirtokosok számára, hogy új jogokat formáljanak a szőlőterületek felett?

Az előadás célja, hogy feltárja a 17. századi debreceni szőlőbirtokokkal kapcsolatos oszmán követelések hátterét és azok tágabb történeti összefüggéseit.

ROMPOS LAURA

Bölcsészeti- és Társadalomtudományi Kar

Történelem MA

kaivos2002@gmail.com

Trombitaszó Szicíliai Diodóros csataleírásaiban

Az előadásom témája Szicíliai Diodóros ókori történetíró művének vizsgálata. Életéről és munkamódszeréről kevés adattal rendelkezünk. Művének címe *Bibliothéké Historiké*, vagyis Történeti Könyvtár. Diodóros forráshasználata számos kérdést felvet – nincs általános megegyezés arról, hogy az egyes eseményeknél pontosan kit használt forrásaként, illetve hogy forrásait milyen mértékben vette át. Az általános szakirodalmi vélemény szerint Diodóros nem ír önállóan, keveset tesz hozzá az általa használt forrásszövegekhez. Kutatásom során olyan ismétlődő elemeket vizsgáltam, amelyek egymástól távol eső könyvekben, gyakran ugyanazzal a szóhasználattal, funkció nélkül jelennek meg a *Bibliothéké* csataleírásaiban. Az ilyen elemek, sablonszerű ismétlődések magyarázhatóak azzal, hogy ezek a részletek Diodóros saját kútfőjéből származnak, kimutatható forráselőzmény nélkül. Az egyik ilyen ismétlődés a diodórosi csataleírásokban a trombitajelzés harcászati alkalmazása, amely jellemzően gyakorlati funkció nélkül, a leírás kontextusába nem illeszkedve tűnik fel a *Bibliothéké* csataleírásaiban. Kutatásom során a teljesség igényével vizsgálom a trombitajelzések előfordulását a *Bibliothékében* és összevetem őket ugyanezen motívumnak a legjelentősebb klasszikus görög történetíróknál (Hérodotos, Thukydides, Xenophón, Arrhianos, Polybios) található megjelenéseivel. A vizsgálat rámutat arra, milyen mértékben és módon tér el a Diodórosnál található sematikus megjelenése a trombitaszónak a többi történetíró leírásától.

SEBŐK ATTILA

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Antikvitás Doktori Program

etele4210@gmail.com

Az athéni helyőrség kérdése Amorgoson

Visszatérő kérdés a Második Athéni Tengeri Szövetség kapcsán, hogy Athén betartotta-e azon ígéretét, miszerint nem küld katonákat és kormányzót a tagállamok területére. Ez ugyanis gyakorlat volt Athén részéről a Déloszi Szövetség idején még az i.e. 5. században, így felügyelve és elnyomás alatt tartva az egyes elégedetlenkedő szövetségi tagokat. Bár a Második Szövetség alapításakor (i.e. 378/377) ígéretet tett Athén, hogy nem fog így cselekedni, a forrásaink szolgálnak példákkal ennek ellenkezőjére. Ezen eseteket a szakirodalom rendre az athéni elnyomás jeleként értékeli a Második Szövetség esetén is, párhuzamként használván a Déloszi Szövetséget arra a kevés információra, amit a Második Szövetség kapcsán tudunk. Ugyanis az egyes helyőrségi esetekről szóló feliratok sokszor nem egyértelműek és csak utalás szintjén adnak bármi kézzel foghatót. Bár emiatt érthető, hogy az elszórt információkat esetleges kormányzókról és/vagy helyőrségekről rendre elnyomásként értelmezznek a történészek, alaposabban megvizsgálva azonban kiderül, hogy sokszor nem egyértelmű a helyzet, és inkább lehet szó kölcsönösségi kapcsolatról, pl.: adott tag védelméről.

Előadásomban egy adott városról, Amorgos-ról és annak athéni kormányzójáról, Androtion-ról szóló forrásokat szedtem össze és ezeken keresztül bemutatom, hogy Amorgos esetén nem helytálló azt feltételezni, hogy athéni elnyomás történhetett.

SOÓS GERGELY DÁNIEL

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelem BA

soosgdaniel@gmail.com

A mongol birkózás jelentősége a középkorban

A birkózás az egyik legősibb sportág, aminek megannyi ága alakult ki. Eltérő szabályok és formák jöttek létre kontinensenként és akár országonként is. Európában a görögöktől eredeztetjük a legismertebb formáit, amiből a ma ismert birkózás kialakult. Ezzel szemben a nomád társadalmaknál ahány csoport, annyi féle formátumban jött létre. Náluk a birkózás nem csak egy sport volt, hanem a kultúrájuk építőköve is, emellett mélyen beleivódott társadalmukba is. A mongolokra ez különösen igaz, hiszen a birkózókat nagy tisztelet övezte, és az emberek számára gyönyörködtető volt a test-test elleni küzdelem ezen formája. Erről Marco Polo is beszámolt, de más forrásokban is olvashatunk erről. Emellett fontos kiemelni, hogy a birkózás a test karbantartására egy különösen jó mozgásforma, mivel a test egészét erősíti, és minden izmát megmozgatja, ugyanakkor fejleszti az ügyességet, illetve a szem-kéz koordinációt is. Ha belegondolunk ez a nomádok számára kiemelkedően fontos volt, tekintve, hogy mind a sztyeppén, mind a hadjáratokon sok nehézséggel kellett szembenéznük, ehhez pedig egészséges, jól karbantartott testre volt szükség. Előadásomban a fentebb említett elemeket mutatom be, miszerint a testi erő, az ügyesség és ebből következően a birkózás tisztelete, hogyan és miképp jelenik meg a mongolokkal kapcsolatos forrásokban, valamint röviden kitérek a ma is élő jelentőségére.

SZAKOLCZAI LAURA

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Modernkor Doktori Program

lauratortenelem@gmail.com

Lónyai Anna és fia, Wesselényi Pál Szatmár vármegyei birtokügyei 1688–1694 között

Előadásomban Kemény Jánosné Lónyai Anna, özvegy erdélyi fejedelemasszony, illetve fia, Wesselényi Pál Szatmár vármegyei birtokügyeit vizsgálom meg az 1688–1694 közötti periódusban, mivel a magyarországi visszafoglaló háborúk kora egy ideje ismét a kora újkorral foglalkozó történészek fókuszába került. Az 1687. év sorsdöntő nagyharsányi győzelem után megkezdődött az újonnan visszafoglalt területek beillesztése a Habsburg Monarchiába. Ez a komplex folyamat a közjogi keretek megváltozása mellett a központi hatalom és a magyar elit viszonyában is jelentős változásokat hozott. A tárgyalt témám középpontját képező Szatmár vármegye a háborút megelőzően a Magyar Királyság, az Erdélyi Fejedelemség és a Hódoltság érintkezési pontján, geopolitikai és gazdasági szempontból kiemelt jelentőségű helyszín volt. Az ezen a területen birtokokkal rendelkező Lónyai Anna és fia, Wesselényi Pál bekapcsolódtak az Erdélyi Fejedelemség és a Magyar Királyság belpolitikai küzdelmeibe, ezért magyarországi birtokaikat a Wesselényi féle szervezkedés után, 1671–1672-ben a Szepesi Kamara összeírta és konfiskálta, így a tulajdonosok Erdélyben találtak menedékre. Előadásomban birtokaik sorsán keresztül bemutatom egy magyarországi-erdélyi kettős kötődésű elit család politikai útkeresését és túlélési lehetőségeit a 17. századi végi hatalmi átalakulás során.

SZALKAI TAMARA

Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Modernkor Doktori Program

szalkai00tamara@gmail.com

A rákosmezei repülőtér eseményei a sajtó és a levéltári források tükrében

A Wright fivérek 1908-as repülésével már nem tűnt lehetetlennek a levegő meghódítása. Számos embert ragadott magával az új eszköz, így már a korai időktől kezdve rengetegen próbálkoztak különböző és látványos bemutatókkal. Magyarországon elsőként Louis Blériot francia pilóta mutatta be repülési képességeit a magyar közönség számára 1909. október 17-én, amely hatalmas érdeklődéssel fogadta a bemutatót. Ez az esemény kezdő löketet adott a magyar aviatikusok számára, ekkor indult meg a Rákosmezei repülőtér fejlesztése és aktív élete. Előadásomban az Osztrák–Magyar Monarchia első magyarországi repülőterével kapcsolatos meghatározó híreinek, eseményeinek és személyeinek a bemutatása kerül fókuszba. A fent megjelölt témák forrásául a korabeli sajtó anyagainak feldolgozása mellett a Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum levéltári anyagai szolgálnak. Prezentációmban a forrásanyagok segítségével arra keresem a választ, hogyan jelent meg a sajtóban a Rákosmezei repülőtér, milyen közegben írnak az aviatikusokról, melyek a legnépszerűbb témák, és hogyan ábrázolták ezeket az újságok hasábjain. A sajtó orgánumain keresztül szemléltetem a repülőtér életének kezdeti mozzanatait. Végül kitérek a korabeli legnépszerűbb témákra is, ezek közül az egyik leginkább kiemelt hírre, a repüléstörténet első magyar vértanújára és az 1912-es Szent István napi repülőversenyre.

TÓTH GERGŐ

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Modernkor Doktori Program

toth.gergo@gmail.com

A Moszkvai Társaság terve Észak-Oroszország protektorátussá alakításáról

Anglia és Oroszország kapcsolata 1553-ban kezdődött, amikor Richard Chancellor először kötött ki a Dvina folyó torkolatánál, majd találkozott IV. Ivánnal. A moszkvai uralkodó különböző privilégiumokkal halmozta el az angolokat, aminek köszönhetően rövid időn belül az Oroszországgal való kereskedelem legmeghatározóbb szereplőivé váltak, háttérbe szorítva a többi európai államot. 1555-ben angol kereskedők egy csoportja Londonban megalapította a Moszkvai Társaságot, ami kisebb problémákkal ugyan, de monopóliummal rendelkezett az Oroszországgal való kereskedésben, illetve meghatározó szereplője volt az angol-orosz kapcsolatok alakításának egészen 1649-ig.

Doktori kutatásom során a Moszkvai Társaság történelmével és az angol-orosz kapcsolatokkal foglalkozom, ezért előadásomban ezeknek a korai kapcsolatoknak egy meglehetősen érdekes és keveset kutatott epizódját szeretném bemutatni. A Moszkvai Társaság Oroszország egy részének megszerzésére irányuló ambiciózus tervének az ismertetése mellett a források és a szakirodalom segítségével körbejárom azokat a kérdéseket és problémákat, amik eddig felmerültek a téma kutatása közben. Milyen érdekek húzódtak meg a terv kidolgozása mögött, és egyáltalán mennyire volt komolyan vehető? Többek között ezekre a kérdésekre is megpróbálok választ adni.

TÓTH MARCELL

Pécsi Tudományegyetem, Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar

Interdiszciplináris Doktori Iskola, „Európa és a magyarság a 18–20. században” Doktori Program

tothmarcell.tm@gmail.com

A botrányhősök: az aradi kabinet két hírhedt minisztere

Előadásomban az 1918–1920-as időszak gyorsan változó, zavaros világában látszólag könnyedén mozgó két figuráját, ifj. Varjassy Lajost és Bartha Ábelt mutatom be. Azonos évben születtek, mindkettejük miniszter lett az aradi ellenforradalmi kormányban és mindkettejükre gyanakodva néztek politikustársaik egyrészt a háttérben való egyeztetéseik, másrészt a franciákhoz fűződő kapcsolataik miatt. S nem mellékesen – az események után visszaemlékezést írtak és jelentettek meg, így próbálva megmagyarázni, új keretbe helyezni a tetteiket az utókornak, de leginkább a kortársaknak.

Különbségben sem volt hiány: ifj. Varjassy Lajos hirtelen emelkedett fel, de nem véletlenül, családi háttere és a helyi kisebbséggel való jó viszonya megalapozta 1918. őszi villámgyors magas tisztségbe jutását. Főispán-kormánybiztos, prefektus, majd miniszter lett, ezt a szűk egy évet azonban 1919 őszén hasonló sebességű bukás követte. Vele ellentétben Bartha Ábel tényleg a semmiből jött 1919 tavaszán és utólag hozzátehetjük, hogy Magyarország konszolidálódásával oda is távozott, bár bírósági ügyei még hosszú ideig kísérték.

Az 1920-as években a Kárpát-medencei magyar lapok bulvárrovatának „hősei” lettek – alig telt el olyan esztendő halálukig, amikor nem valamilyen rejtélyes ügyködésükről tudósítottak Londontól Bukarestig, Antwerpentől Albániáig.

VIDA-SZÜCS PATRIK

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelem MA

vsz.patrik20@gmail.com

„Zrínyi Péter cimborája”, Ákosházi Sárkány V. János és az ő peranyaga

A kora újkori Magyar Királyság történetében az 1660-as évek korántsem tartoztak a nyugodt időszakok közé. Az 1650-es évek végén kezdődött erdélyi belháborút az 1663–1664-es Habsburg–oszmán háború követte, amely egy közel hatvan évig tartó békeidőszak végét hozta el. Az 1664. augusztus 10-én aláírt vasvári béke és az azt övező Habsburg-békepolitika kivívta a magyar rendek ellenszenvét, amely a Wesselényi-féle összeesküvésként ismert politikai szervezkedésben nyilvánult meg. Ebbe az eseménysorozatba keveredett bele előadásom „főhőse”, ákosházi Sárkány V. János, akit az 1670. évi nyílt felkelés leverése után felségárulással és – nem utolsó sorban – felesége meggyilkolásával vádoltak. Jelen kutatásom Sárkány V. János életének ezen szakaszát vizsgálja jogtörténeti, életrajzi és eseménytörténeti szemszögből.

Előadásomban röviden ismertetem az események történeti hátterét, különös tekintettel a Wesselényi-féle összeesküvésre. Majd felvázolom Sárkány V. János életpályáját a tárgyalt eseményekig. Prezentációm legterjedelmesebb részében bemutatom azokat a forrásokat, amelyek a Sárkány V. János elleni, 1670-től 1673-ig tartó büntetőeljárás alatt születtek – kitérve mind a jogi, mind pedig a személyes levelezésekre, és kiemelve azokból érdekességeket. Eddigi kutatásaim összegzésével egyidejűleg pedig felvázolom a további vizsgálati irányokat.

VÍGH ANDRÁS

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Spanyol-történelem osztatlan tanár

vigh.andras02@gmail.com

A falkland-szigeteki háború argentin szemmel

Az egykor Argentínához tartozó Falkland-szigetek egy az Atlanti-óceán déli részén, Argentínától körülbelül 400 mérföldre található szigetcsoport. Bár a britek hivatalosan 1833 óta birtokolják a szigeteket, az argentin vezetés ezt azóta is vitatja. 1982-ben a hatalmon lévő katonai junta háborút indított a szigetek „visszafoglalására”. A brit győzelem azóta is alapvetően meghatározza a két ország viszonyát.

Előadásom célja a Falklandi háború bemutatása argentin szemszögből. Kutatásom alapját a témára vonatkozó szakirodalom és történelmi források, különös tekintettel a katonai visszaemlékezések és a sajtóban megjelent memoárok, interjúk képezik. A kutatásom célja, hogy a felhasznált narratív források segítségével képet kapjunk háború egyfajta alulnézetéről.

A forrásokat előzőleg kialakított témamátrix segítségével elemzem, melynek során előtérbe kerül a katonák hangulata, katonai tapasztalatai, emlékei (háborús előkészületek háború, katonaélet).

Téma aktualitását jól jelzi, hogy a szigetek hovatartozásának kérdése napjainkban újra napirendre került, az Antarktisz felosztása és a terület halászati jogainak birtoklása miatt. Továbbá becslések szerint akár 5 milliárd hordó kőolajat is rejthet a szigetektől délre és keletre húzódó medence.

ZSIGA NIKOLETTA EVELIN

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Jelenkortörténeti és Összehasonlító Történettudományi

Doktori Program

nikoletta.zsiga.szte@gmail.com

A szubszaharai afrikai koncentrációs táborok összehasonlító elemzése 1900 és 1910 között

Az afrikaiak számára a kolonializmus rengeteg szenvedést hozott. Ennek egyik aspektusa a Német Délnyugat-Afrikában, illetve a brit fennhatóság alatt álló dél-afrikai területeken létrehozott koncentrációs táborrendszerek működése volt.

A brit gyarmatosítók a javarészt holland származású – a 19. században Dél-Afrikában letelepedett – búrokkal, míg a németek az őslakos hererókkal és namákkal vívtak harcot elsősorban az uralmuk biztosítása és az anyaországok gazdasági növekedésének érdekében. Ehhez eszközként szolgált a korábban Kubában már alkalmazott koncentrációs táborrendszer. Ezekben a táborokban a dél-afrikai területeken 1900 és 1910 között megközelítőleg 28 ezer búr és 20 ezer afrikai, míg a német gyarmaton közel nyolcezer afrikai halt meg, többségében gyermekek.

Előadásomban – többek között – arra keresem a választ, hogy a tárgyalt gyarmatokon milyen konfliktusok következtében jöttek létre a koncentrációs táborok, illetve milyen célt szolgáltak. Míg az összehasonlító elemzés központjában a táborokban uralkodó körülmények, az internáltakkal szemben mutatott bánásmód, és az ebből adódó halálozási adatok vizsgálata áll. Végezetül pedig kitérek arra, hogy a táborrendszerek működése mennyiben tekinthető népirtásnak.